

Az éhező

A szomszédok az erkélyekről leskelődnek. A tekintetek egyre merészebbek, mint éhes dögkeselyűk, ott keringnek a gyász kocsi körül. Fruzsina fel sem néz rájuk, tudja, hogy ott vannak, s azt is, hogy minden gondolatuk igaz, mégis igazságuk éles pengéi most mélyen a lelkében forognak, fájnak. Gépiesen diktálja be az adatokat egy férfinak, közben képtelen levenni a tekintetét a koporsóról.

- Hány éves volt a férje?
- Negyvenhét.
- A halál oka?
- Stroke.

Az író szer rója tovább a sorokat. A nő a saját érzéseit lesi, azt az irdatlan hidegséget, ami az egész lényét lezsibbasztja.

A balkont díszítő muskátlik mögül asszonyhang-foszlány csapódik hozzá. „Legalább most már nyugodtan él néhány évet... fellélegezhet... szabad lesz.”

Fruzsina alig érti a szavak mélységét. A könnyeit keresi, hátha meg valakinek az kell, hogy sírni lássa... De nincs. Elfogytak időnap előtt. Elsírta őket mind...

Az autó indul, s amikor eltűnik a sarkon, semmit sem érez a hitvesi hiányból. Rég kihűlt szeretet helyén csak a vastag közöny kövül. Míg önmagát keresi megannyi ingatag érzés között, látóterébe bepölyög egy szita-kötő. Kék-zöld csodája rárebben egy piros ruhacsipeszre. Szárnyát zárja. Mozdulatlanul.

Fruzsina negyvenkét éves. Özvegy. Éhező. Üres, koplaló lelke rákordul minden nemes emberi érzésre. Ki van éhezve egy töredéknyi szeretetre, egy falatnyi békére, morzsányi megértésre. Illanó alig-mosoly bujkál az ajkán. Összezúzott szavait s fájó csendjét csak az Isten érti.

– Szitakötő vagyok... Szabad vagyok... A testem még kék-zöld... De lassan nőnek a szárnyaim... Valahol lesz majd egy hely... Egy ilyen piros ruhacsipesz... Ott lesz a szabadság... Ott majd újra elkezd élni a lelkem...

Fruzsina a temetésen nem sír és nem sóhajt. Sírni nem tud, sóhajtani nem mer. A nyilalló bordái miatt. Amikor behantolják a sírt, egy földdarab a cipője előtt marad. Könnyedén odébb rúgja a göröngyöt a hant elé. Brutális mozdulat bevillanása... A földön fekszik, s a férje nagy lendülettel hasba rúgja. A bakancs erőst játszik, ő sikít a fájdalomtól...

„Itt nyugszik” – ez a két szó el nem eresztja a tekintetét, s ő úgy mered rá, mint zárt madár a kalitka nyitva hagyott ajtajára.

Az este szép, csendes, színültig tücsökmuzsikával. Békére éhezőnek jó falat. Áldott meglegegettség.

És másnap Fruzsina vesz magának egy tűzpiros ruhát. Egy nagyestélyit. Alkonyatkor veszi fel, kicsit felszisszen, amikor a bordáit megérinti, aztán felragyog az arca. És nevet... Tizennégy év óta először újra szívből. Forog, pörög

úgy, mint kislánykorában, amikor megrepítette a fodros szoknyát. A nagytkörbe nézi meg magát. És látja a nőt...

Mennyire szeretett volna mindig egy tűzpiros ruhát, egy nagyestélyit... Csak egy ruhát... Csak egy csodát... Csak egy égő csipkebokrot... Valamit attól a másik kéztől...

A gyötrődések eleven tegnapijaiból felsajog az a dühvel köpött mondat: „Minek neked az a veres rongy?”

Milyen átkozott csenddel volt akkor tele a szája. Hogy hallgatott. A megvert ebek fájó némaságával tűrte, tartotta a csendet. Most látja csak, hogy üvöltöni kellett volna. Odaverni a tányért a falhoz, a földhöz... Sikítani... Menekülni... Bárhová, csak el innen. De a józan könyörgések, a bocsánatért hebegő büzlő ajkak mindig új remény-délibábot játszottak... Hátha... Hátha közel mégis a lélek Kánaánja...

És Fruzsi másnap vesz magának egy csellót. Odahaza, amikor kicsomagolja, úgy érinti meg, mintha hajszálvékony, áttetsző üvegből lenne. Mintha téves mozdulatra azonnal szétroppanna. Arra gondol, valahogy így kellene a nőt is megérinteni, hogy minden porcikája megszólaljon, rezdüljön pusztán az érintés gyönyörétől... Az éhezők harca örök sóvárgás.

Fruzsi felveszi a piros estélyit, kiül az erkélyre, és játszani kezd a csellón.

Megszünni készül a világ. Csak a zenére figyel, a zenemű részleteire. Vibrálnak kézfejek és ujjak. Ritmus és dallam vegyül az estbe. Megannyi apró lelki rezdülés.

Örömeze – életöröm. Minden figyelve a zenére összpontosul, s mohó mozdulataiban az elfojtott zeneéhség lüktet.

Amikor abbahagyja, a szomszédok lelkes tapsa csattog bele az alkonyatba. Hátát nekiveti a falnak, és érzi, hogy éledni kezd a lelke. Abban a lágy, meleg csendben hallja önmagát. Hallja a művészt. Mennyire szeretett volna mindig egy hangszert... Egy csellót... Csak egy csellót... Csak egy csodát... Csak egy égő csipkebokrot. Valamit attól a másik kéztől.

Összeszűkül a gyomra, ahogy vizsgálod azokra a kiokádott szavakra, az ököltre, amelyik az asztal tetejét verte. „Mi a francnak kell az neked? Nekem itt nem cincogsz a fejembe.”

Elhallgatott és nyelt. Ledermedt a szavak életől. Pedig rohanni kellett volna a hangszerboltba, s azonnal venni egy csellót. Aztán játszani, játszani, játszani... Kimuzsikálni a lélekből a szeretetlenséget, a fájdalmat, a megaláztatást. Mindent. És menekülni. Bárhová, csak el innen.

Fruzsi minden este megnézi a naplementét, aztán felveszi a piros nagyestélyit, és kiül az erkélyre csellózni. Csodás zenéjére pár percre megállnak a járókellők.

És megadatik megannyi lélek-elesség: örömök, álmok, új remények. Élő, égő csipkebokor... Megadatik a hely, ahol a szabadságra lehet lelni... Ahol nőhetnek a szárnyak... Ahol repülni lehet... Ahol a lélek élni tud... Ahol a lélek élni mer.

A párkányi csata emlékműve (III. János, azaz Jan Sobieski lengyel király lovas szobra) – bronz, mészkő; Párkány (Felvidék, Szlovákia), 2008

Készül a berettyóújfalui Kádár vitéz-szobor makettje (2007)

Irány a harcmező

– Mintha jégből lenne ez a kilincs is – gondolja Erna, és kilép a rendelő ajtaján. A füledt augusztusi délutánba lépve pár percre egy kirakat foglya. És lát egy negyvenhat éves nőt, egy anyát, egy tanítónőt, egy hűséges feleséget, egy alig írónőt, teljes önmagát. Csak azt a beteg nőt nem látja sehol abban a kirakatban.

– Kérem, tartanak itt ollót? – kérdi egy üzletben Erna, míg a tekintete a parfümököt pásztázza. Az olló jól vág, ki is próbálják, hadd lássa, tökéletes darab. Fizet és megy.

A városi buszon öt éves kisfiú fagytja az anyját:

– Anya, a nők tudnak harcolni?

– Persze, kisfiam.

– Lóni is tudnak?

– Ha kell, lőnek is.

– És hogy hívják a harcmezőt, ahová mennek?

Az anya megsimogatja a fiúcska fejét és elmosolyodik.

– Nem tudom, kisfiam. Itt leszálunk. Fogd a kezem jó erősen!

Valahol fék sikít fel. Erna nézi az elhaladó anyát és gyermekét. A saját fiára gondol, aki az idén tanult meg olvasni, s valahányszor fennhangon olvas, ő mindig valami különös, felfokozott boldogságot érez. Amikor megszületett, életre kelt a csoda. Le is szögezi csak úgy magának, hogy micsoda ajándék ő is.

Megáll a busz. A belvárosban lüktet a forróság s az örökös forgalom zaja. A kedvenc cukrászdája még nyitva van.

– Tizenhárom gömb fagyaltot kérek – és megpróbálja nem észrevenni

a kiszolgáló meghökkenett tekintetét. De itt mindent megoldanak. Ez a hely is az élet-teátrum egyik csodás pódiuma. Itt kérte meg a férje a kezét, és amikor igent mondott, tizenhárom gömb fagyaltot rendelt. És summáznia kell önmagának, hogy micsoda ajándék ő is.

Az irodaház irdatlan magas. Megannyi ablaka naptükör. A portás is egy csupaszív ember, aki mindig felengeti a tetőre. Ő az egyetlen a családján kívül, aki tudja, hogy novellákat ír. Ez a tető a bázis. Magasles az épület-garmadában. Eget, felhőt, naplementét, hangyaember-nyüzsgést leső, inspiráló firka-zóna. A portás kapja mindig az első letisztázott irományt. A többi soha senki nem olvassa el. De ennek az idős úrnak könnyben úszó tekintete a legbeszédesebb kritika.

– Csodás naplementénk van, Ernácska. Ne maradjon sokáig fent, vihart jósolnak estére!

Erna nekidől a lift oldalának, és érzi, ahogy a jéghideg dobozon elgémberednek az ujjai. Arra gondol, mennyit kérlelte ezt az öregurat, mennyi kunyerálás után engedte fel a tetőre, hogy ott írhasson. Micsoda ajándék ő is.

A pillanat égővörös. Hosszú barna haját lengeti az induló enyhe szél. Felhőszínű, fagyaltíz, távolságfogó mindenség. Szabadságillatú percek. Most nem kerül elő a jegyzetömb, és nem herseg sebesen a ceruza, csak egy pillanatnyi keserű gondolat bujkál a lelkében. A fagyaltot otthagyja, és kiveszi a pénztárcájából azt az összehajtogatott utazási szórólapocskát, amelyet tizenöt éve magánál hord.

Párizs. Az örök álom. „Egyszer elmegyünk Párizsba, este fényeket nézünk majd, meg az Eiffel-tornyot, és sétálunk a Szajna-parton. Tedd el ezt a lapot, mert egyszer biztosan elmegyünk Párizsba” – mondta a férje, és ő eltette Párizst a pénztárcájába.

Egy darabig nézi még, aztán apró darabokra tépi. Papírfecni-tánc a szélben.

– Au revoir, Párizs! ... Én még nem jövök.

Aztán előveszi az ollót, és levág a hosszú hajából egy tincset. Nekiengedi a szélnek, s nézi, hogy veszi át s hordja szertesztét. Ég veled, szép hajam, ennyi csak a szó nélküli tincs-búcsú. Aztán jön még egy tincs és még egy... csak csattog az olló... és viszi a szél a hosszú hajcsomókat.

Azt gondolja, nem ahhoz kell neki erő, hogy belenézzen a tükörbe, hanem majd akkor, ha a gyermeke szemébe néz. Nincs többé haja. Magát összehúzza kuporog odafent, és életében először érzi Istennek most kivételesen vele törődő jelenlétét.

– Ne sírj majd holnap, kisfiam!... Az anyák ugyanolyan szépek kopaszon is. Minden nő az Ő pótolhatatlan ajándé-

kaitól ragyog. Elolvadt a tizenhárom gömb fagylalt. Szerelmünk megannyi ízeit lehetetlenség elfelejteni. Ne nyeld a könnyed, kedvesem! Bennem már új, kőkemény hit menetel. S vagyok csatába induló katona.

Fúj a szél. Egyre erősebben. Nincs hajtincs sem már, amibe belekapjon. Erna indulni készül. Tekintete még a felhők fölötti békén időz. Aztán kihúzza magát, mint aki új égi parancsot épp most vesz át.

– Mennem kell. Vár a fiam. Vár a férjem. Gyermekek várnak az iskolában. És két öreg szülőm odahaza. Vár a portás. És annyi ember vár még rám. S akik várnak, mind-mind szeretnek. Hiszem konok kőkemény hittel, hogy vár rám még sok meg nem írt novella. És vár Párizs... Hát irány a harcmező.

Aztán arra a kislányra gondol, aki a buszon megkérdezte az anyukájától, hogy hívják a harcmezőt, ahová elmennek majd a nők. Elmosolyodik. És érzi, hogy két karjával tartja az eget, s őt erősen tartja karjában az Isten.

– Te kislány, tudod, mindegyik harcmezőnek más neve van. Az én harcmezőmet most úgy hívják: kemoterápia... Kemoterápia.

Hagymássy Kata mellszobra – bronz, mészkö, Mezőtelegd, 2004